

TIẾNG LÒNG CON

NGỌC KHUÊ

*Chiều chiều ra đứng ngõ sau,
Ngó về quê mẹ ruột đau chín chiều!*

Câu ca dao ấy đã khiến mắt tôi rung rung... Tôi nhớ mẹ tôi nhiều, dù ngày nay bà không còn trên cõi đời này nữa. Mỗi một năm, khi tuổi tôi càng già, tôi lại tự thấy mình hiểu mẹ hơn ngày trước, thuở bà còn sanh tiền. Nghĩ đến mẹ, tôi lại nghĩ đến quan niệm “xuất giá tòng phu” từ bao nhiêu đời trong xã hội Việt Nam đã làm cho người chồng, người cha có nhiều quyền lực đến tàn nhẫn, và người đàn bà luôn là kẻ gánh chịu nhiều thiệt thòi nhất.

Tôi nhớ đến thuở ấu thơ, thời gian tôi sống trong khu vườn ở Tri Vụ, thành nội Huế. Tôi không hiểu tại sao nhà chỉ có bốn người mà ba tôi mua chỉ cái vườn rộng cả mẫu tây. Phía trước trồng tre, hai bên trồng keo dùng làm hàng rào. Vườn rộng, ba tôi trồng đủ loại cây vải, nhãn, đào, vú sữa, cam, bưởi... Nhưng không phải để lấy hoa lợi mà chỉ để làm cảnh, vì cây trong vườn cho trái chẳng bao nhiêu.

Mẹ tôi là người đàn bà rất tiện tặn. Lúc nấu ăn, mẹ đun bằng củi hoặc lá cây trong vườn. Khi lửa tắt, mẹ lấy ống tre thổi. Ngon lửa cháy bùng là lúc mẹ sặc sụa ho. Bà lúc nào cũng tận tụy với chồng con. Tôi chưa bao giờ thấy được bà có được một chiếc áo đẹp. Có lần bà may một chiếc áo bông, loại hàng cũng thường thôi, nhưng ba tôi đã rầy mẹ, từ đó mẹ cất luôn không mặc đến.

Hồi đó, ba tôi làm công chức. Mỗi tháng, sau khi lãnh lương, ba tôi giao tiền cho mẹ vừa đủ đi chợ, còn bao nhiêu ông cất để riêng trong một cái tủ gỗ và giữ lấy chìa khóa.

Tuy còn nhỏ, nhưng tôi đã lờ mờ cảm thấy bầu không khí gia đình không có vẻ gì đầm ấm, hạnh phúc.

Sau những giờ làm việc, cha tôi thường tìm đến nhà bạn để uống rượu hay đánh bạc. Và lúc trở về thế nào cũng có những “trận chiến” xảy ra giữa cha và mẹ tôi. Có lần, một đám bạn cha tôi đến nhà rú đánh bạc. Để mọi người chơi vài ván bài rồi, mẹ tôi mới lên tiếng phản đối. Thế là ba tôi nổi giận ùng ùng, lừa hết tiền, xé vụn. Sau đó, ông lượm chiếc guốc gỗ nện mạnh vào đầu mẹ. Đầu mẹ chảy máu và sưng vù lên. Mẹ ngồi khóc lặng lẽ. Tôi đến bên mẹ, thương người vô cùng mà không biết làm sao chia sẻ niềm đau. Tôi hỏi: “Mẹ có đau không?” Mẹ chỉ gạt đầu không nói.

Dù bị cha tôi đối xử như vậy, nhưng mẹ tôi không giận ba tôi lâu. Mỗi bữa cơm, mẹ ngồi chọn miếng ngon cho ba tôi ăn. Lúc ông ăn món cá kho, mẹ tôi ngồi gỡ hết xương để ông ăn khỏi bị mắc cổ. Bao giờ cũng thế, lúc ba tôi ăn xong, bà mới chịu ăn. Nhiều khi ba tôi hay nổi giận vì những chuyện rất nhỏ nhặt. Như có lần, vào ngày rằm, mẹ quên mua chuối để ông ăn với muối mè (ông vẫn thích ăn chay như thế) ba tôi đã giận, dẫn vật mẹ tôi không tiếc lời. Hay một dịp khác, mẹ lỡ nấu cơm nhão, ông cũng nổi giận, cầm chén nện mạnh xuống bàn, làm tôi khiếp sợ xanh mặt.

Càng lớn, tôi càng chứng kiến nhiều xung đột giữa cha mẹ. Niềm sợ hãi đã khiến trong giấc mơ, tôi thấy ba đánh mẹ hoài. Có lần tôi mơ thấy ba tôi cầm dao rượt mẹ. Tôi hét lên: “Ba ơi, đừng giết mẹ!”, và giật mình thức giấc, áo đầm mồ hôi.

Từ nhỏ cho đến khi lấy chồng, tôi chỉ thấy ba tôi dẫn mẹ và tôi đi ciné một lần duy nhất, còn ngoài ra ông luôn đi chơi hoặc đi ăn tiệm một mình hay với bè bạn. Mẹ tôi an phận và tìm sự khuây lãng trong công việc nhà.

Lúc ba tôi làm việc ở huyện Hương Thủy, lâu lâu mới về nhà, còn lại chỉ ba người nên nhà vô cùng vắng vẻ. Những buổi tối trời mưa, mấy cái ao sau vườn đầy nước, ệnh oạng rú nhau hòa tấu lên một bản nhạc nghe buồn não nuột. Mẹ tôi soạn những quần áo cũ ra khâu hay đan áo cho anh tôi và tôi. Có lúc bà dạy tôi tập đan. Có lúc mẹ dạy tôi ca theo điệu ca Huế. Mỗi ngày tôi cứ lúc thức bên chân mẹ để được mẹ triu mến thương yêu.

Thuở đó, mẹ tôi thường đi chợ Đông Ba. Từ nhà ra đến chợ, đi bộ cũng gần cả một giờ. Vậy mà mẹ đều đi bộ. Mỗi lần thấy mẹ đi chợ về, đặt giỏ đồ ăn nặng trĩu xuống, mồ hôi nhễ nhại, tôi thương mẹ tôi vất vả quá chừng!

Lúc tôi đến tuổi đi học thì ba tôi chuyển về làm việc ở tỉnh đường Thừa Thiên. Từ đây, tôi đã có một số bạn cùng lớp. Mỗi lần đến nhà Liêm (con bạn cùng lớp), tôi nhận thấy không khí ở đây thật hòa thuận, vui vẻ. Cha mẹ Liêm rất thương yêu nhau. Anh của Liêm đối với Liêm cũng vô cùng thân ái chứ không hung dữ như anh tôi đối với tôi. Cha mẹ Liêm rất thương và quý con. Nhìn lại nhà mình tôi thấy cha tôi đối với con thật khắc nghiệt. Ông không ưa tôi vì quan niệm xưa “trọng nam khinh nữ,” nhưng ông cũng không gần gũi với anh tôi. Ông đã từng “nặng tay” đánh anh ấy nên anh ấy cũng không thương cha. Đã có lần anh lỡ tay làm gãy một cành cây trong vườn mà không những đã bị đánh, còn bị trét phân bò vào miệng, bắt phải nuốt! Mỗi một năm trôi qua, tôi lại thấm thía nỗi buồn về cảnh nhà mình. Nhiều khi tôi âm thầm khóc.

Thời gian tôi lập gia đình và có hai đứa con đầu lòng, tôi vẫn còn ở chung với cha mẹ. Mẹ tôi quý cháu ngoại lắm, nhưng hình như sự ra đời của các con tôi làm cho sức khỏe mẹ sa sút dần đi, vì mẹ cực nhọc nhiều hơn.

Năm Mậu Thân (1968) là năm mẹ tôi vất vả nhiều nhất. Năm đó, gia đình tôi chạy giặc, bị VC lừa ra ngã Cửa Hữu, đi lên Kim Long. Đường xa, tay bận ẵm các cháu nhỏ, không ai đủ sức mang gạo theo. Lúc lên đến nơi, gạo khan hiếm đến nỗi có bữa chỉ có một lon gạo mà nấu cháo ăn cả nhà. Mẹ đã nhường cho mọi người ăn trước rồi mới đến phần mình. Hai đứa con tôi bị tiêu chảy suốt mấy ngày liền. Vậy mà trong lần mưa đạn, mẹ đã lội xuống sông giặt giũ cho các cháu trong lúc tôi ngồi giữ con. Nhớ lại mà rùng mình, nếu lỡ mẹ có chuyện chi thì không biết tôi sẽ hối hận đến dường nào!

Sau khi chạy giặc trở về, mẹ tôi bắt đầu khúc khắc ho, thỉnh thoảng bị khái huyết. Bệnh của mẹ dù được chữa trị, vẫn tái phát nhiều lần. Lúc chồng tôi đi “cải tạo,” mẹ tôi nói bà nguyện ăn chay trường để cầu cho chồng tôi mau được thả về. Phải mấy năm sau, anh ấy mới được về. Mà ở vào giai đoạn tôi lâm vào cảnh thiếu thốn với một nách 4 con dại, bệnh của mẹ càng nặng hơn. Cũng nhờ ơn trên gia hộ, gặp đúng thầy, đúng thuốc, sức khỏe mẹ tạm ổn một thời gian. Rồi lúc về Long Xuyên, bệnh mẹ lại tái phát. Tôi thương mẹ nhưng cũng thương các con, nên đành phải cách ly các con tôi với mẹ vì căn bệnh hiểm nghèo này. Đó là điều làm cho mẹ tôi buồn, đồng thời cũng làm cho tôi rất khổ tâm.

Suốt cả cuộc đời, mẹ tôi chỉ biết phục vụ, hy sinh, mà chưa từng biết giải trí, vui chơi. Tôi nhớ lời mẹ tôi thường nói: “Mẹ mong đời con sau này sung sướng. Đời mẹ, ngoài tươi, trong héo. Mỗi đêm nằm là khóc ướt gối!” Tôi hiểu bà có một nỗi niềm đau khổ trải suốt cuộc đời nhưng đã âm thầm chịu đựng không bao giờ than thở cùng ai!

Lúc đi khám sức khỏe đề xuất cảnh, tôi bị kẹt lại và phải chờ tái khám. Chính trong thời gian tôi ở lại Sài Gòn chờ tái khám thì mẹ tôi mất, không có tôi bên cạnh trong giờ phút cuối cùng. Tôi nhớ lại cái đêm tôi sắp sửa ra đi mà lòng xót xa ân hận! Khuya đó tôi ren rén đến bên giường mẹ, định chào mẹ để ra đi, nhưng thấy bà đang ngủ, tôi lại sợ lỡ giấc ngủ của mẹ, nên lại thôi. Và thế là tôi chẳng bao giờ còn nói với mẹ được nữa, tôi đã vĩnh viễn mất mẹ! Mẹ ơi! Xin mẹ hãy tha thứ cho con!